

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 21 DE JULIOL DE 1911

NÚM. 1699 ————— ANY XXXIII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

ECCE-HOMO

—No sé què ho fa... Cap estiu havia sentit tanta «escalfor» com aquet.

CRÒNICA

La vitalitat del partit radical!!!

RESSENYA DEL MITING CONJUNCIONISTA

(Informació de la «Casa de Socorro») (1)

Diumenge passat, un Pich van haver tocat les dotze del mitgdia, fou conduit, entre una (Morales) Pareja de polissons d'a cavall, a la benèfica Casa de Socorro del districte V un subjecte de mala cata-Ardura y de pitjors antecedents ab els Morros tots inflats. Preguntat pel seu nom, respongué ell mateix, ab accent cadaveric y ab una veu que no era gens (Serra) clara, que's deia Fanatic Lerrouxisme... y que acabava de rebre. Fent un gran esforç y respirant fadigosa-ment, pogué apenes contestar a les preguntes del jutge, dient que l'Amo l'havia cridat al seu (Rovira) Palau, y que un cop allí li havia recomanat a crits y eficament, per Santamaria y per tots els Sans, que no assistís al miting conjuncionista ab intent de pertorbarlo; però que, al mateix temps, li havia donat diners per Vinaira, enllepolintlo aixís pera que no deixés d'anarhi ben preparat pera tota mena de contingencies.

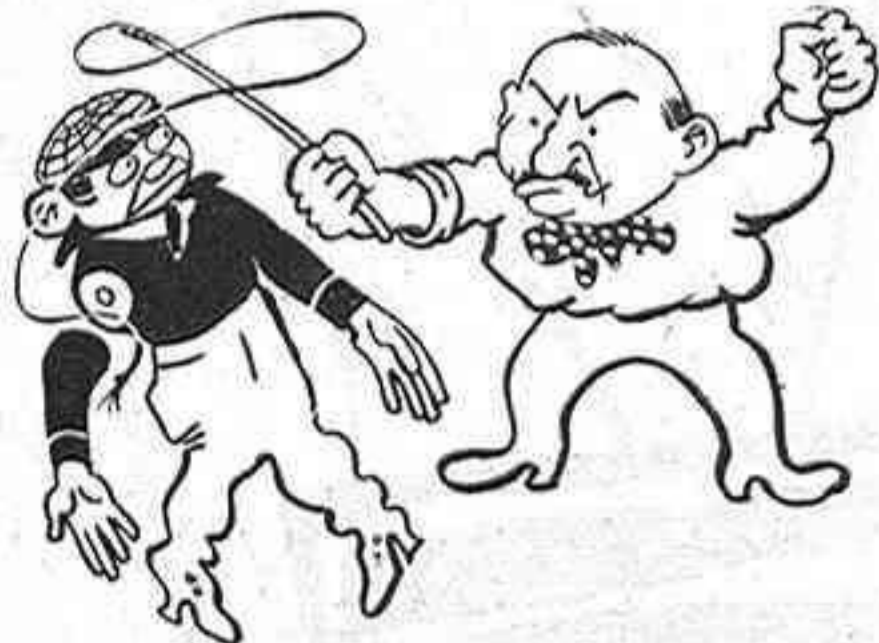

El desdixat subjecte anà, doncs, al miting, intentà pertorbarlo... y al cap de mitja hora ja jeia ben estirat damunt la cadira d'operacions del dispensari dels Amics dels Pobres.

A la víctima se li pogueren apreciar, de moment,

multitud de ferides, qualificades les unes de pronostic reservat, y les altres de gravíssimes, tan graves, Canals que'ns trobavem allí presents y ens les miravem Jansens comen-sava a venir basca davant d'aquell quadro de horror. La major part, segons declaració dels facultatius de tanda, no havien sigut produïdes ni per armes blanques ni per armes negres, Puig (d'Asprer) ni teies ni revolvers sortiren a relluir en aquella Guerra (del Río) del Teatre del Circ Barcelonès sinó per armes més nobles y més dignes: armes que se'n podrien dir «armes en boga», perquè's tracta d'autèntiques cadires de boga llensades a l'esquena de l'infelís.

No obstant, cinc de les citades ferides eren mortals d'imprescindible necessitat. La primera, al bras dret, se

suposa ocasionada per la forta vergassada d'en Pere Coromines al llensar desde la tribuna popular al rostre del pinxo d'Hostafrancs aquella sortosa frase de:

«—La Marsellesa es un himne fet pera portar al poble contra la tirania, no pera anar a pertorbar les seves reunions.»

La segona ferida, un terrible cop de puny als nassos, que van semblar desseguida una (Calderón) Fonte, fou ocasionada per una contundent argumentació d'en Soriano, el valent diputat per Madrid, al retar cara a cara als incultes esvalotadors:

«—Jo ho lamento per aquets infelissos, embaixadors enviats aquí per homes als quals estic tip de desafiar inutilment en tots terrenos.»

La tercera contusió apreciada en el ferit va ser en una cama, a conseqüència d'una formidable garrotada; una garrotada que, encara que semblés garrotada de cego, era obra d'un home que hi veu molt: del venerable leader dels socialistes, Pau Iglesias, qui pegà de dret y de ferm al dir, entre altres grans veritats:

«—Si el Govern y els que, directa o «indirectament», fan el seu joc ens diuen que som pertorbadors, respon-

nemlos preguntantlos si no fou per la pertorbació que ells portaren, l'any 74, l'institució que tant diuen estimar.»

La quarta ferida, també mortal de necessitat, se degué al prestigiós Azcárate, al fuetejar enèrgicament a la kàbila en aquets termes:

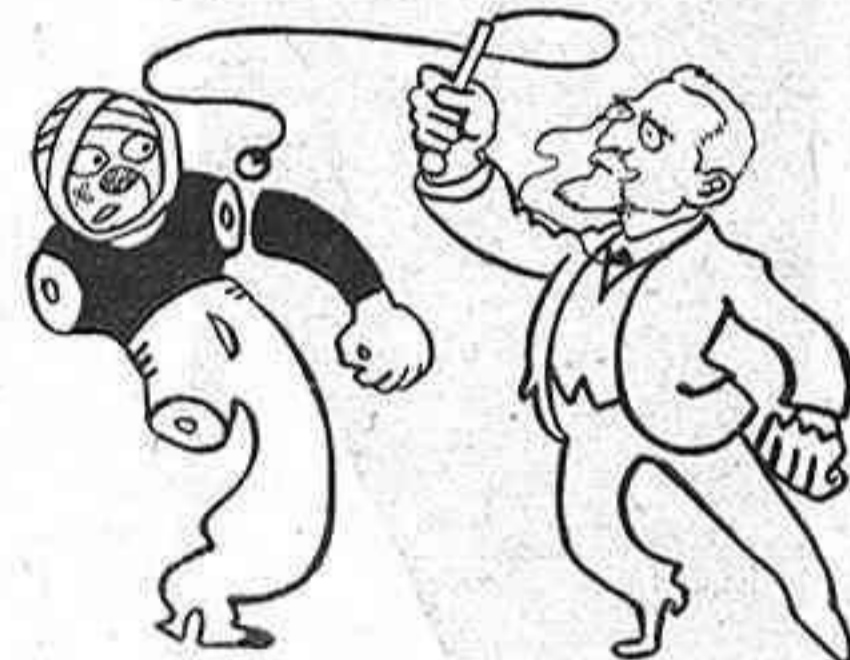
«—Davant l'espectacle dels esvalotadors en aquest grandios act, jo'm dic: ¿Què escriurà demà la premsa independent? ¿A qui aprofitaran els seus comentaris: a la monarquia o a la república?»

Que es com dir a l'enemic: A veure... ¿què rediable hi Guñalons, tu, ab aqueixa estúpida pertorbació?

Y el tret certer contra'l militarisme, al dir:

«—Tots els que s'abroguen la representació de l'exèrcit es fals que interpretin el seu pensament, perquè l'exèrcit, constitucionalment, no pot emetre opinió, y en el cas concret d'una guerra no té ni veu ni vot; no ha de fer sinó obeir lo que la nació determini.»

Y, per fi, la quinta de les ferides gravíssimes fou obra del bastó del capdavanter dels federalistes, Vallès y Ribot, el qual exclamà, entre'ls xardorosos aplaudiments del poble:

(1) Més veritable y més verossimil que la de la «Casa del Pueblo».

«—Jo no m'explico com homes que's titulen amics de la República no poden tolerar que parlin republicans de tota la vida, y toleren, en cambi, els «rosaris de l'aurora» y tota mena de moixigangues catòliques. ¿Què hauria dit Europa, o, millor dit, Africa, si, després de celebrar el Congrés Eucarístic, no s'hagués pogut acabar un miting de republicans contra la guerra?»

Entre les poques paraules que pogué pronunciar a la Casa de Socorro la desgraciada víctima, abans de fer el darrer badall, s'hi compten aquestes, ben amargues per cert:

—L'atmosfera estava molt escalfada en el miting, y, com que ja ho diu el ditxo, que «de Callén en Callén se pelen», res, que'ls conjuncionistes varen donarme una Pahissa fenomenal que tot el Kos-mòphilo... tinc deslloriat. Jo, infelís de mi, prou obria l'Ulled, però's veu que, com més l'obria, menos hi Lluc-ava, y no hi valgué el fer el Valentí (y Camp).

Es clar que va ser una temeritat!... Se necessita ser Boix pera llensarse a una tal aventura. Perquè que a un li escalfin les orelles en el mes de Giner (de los Ríos), menos mal; però anar a presu-Mir y deixarse atunyinar ab una Porrera gruixuda com el bras en ple Juliol, això sols es d'orats o de fanatics.

—Ara figúrinse vostès,—ens deia el metge de guardia, senyalant aquell tros d'Ecce-Homo radical—figúrinse vos-

tès, sense brassos y sense cames, y ab aquet Sol (Roigé) que cau tan aplanat en aqueixa hora xafogosa del mitgdia, lo que deurà sofrir aquet pobre Fanatic Lerrouxisme, mutilat horriblement pera mai més aixecarse'n. Sobre tot tinent en compte que, apart de les ferides de mort que li havem pogut apreciar, en-Carraté un verdanc horrorós al Coll y tota l'esquena plena de blaus.

Y mentres el doctor s'explicava aixís, el subjecte en qüestió, que ja no podia parlar sinó ab signes, volia portar als facultatius el convenciment de que tot allò, tot aquell pilot de ossamenta inservible, era un partit.

Efectivament, ho era, un partit.

Un partit en cinc bossins que's van tenir d'emportar dos piadosos correligionarios,

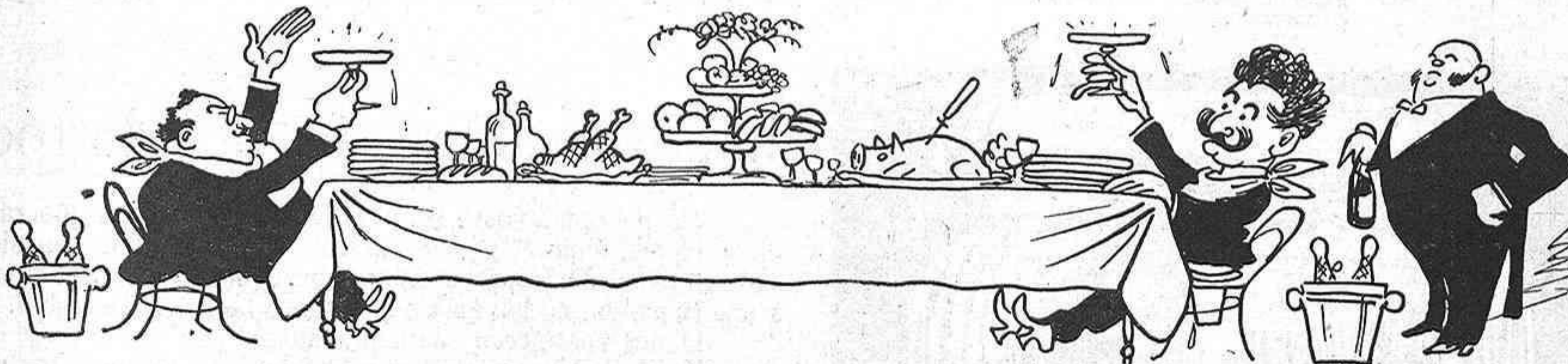

ficat dins d'un cabasset, a punt de llensà al Canyet.

Si Valdés la pena, encara dedicariem una pregaria a la seva mala-animeta, però avui per avui no se'ns acut altra oració que aquesta, que no pot ser més gràfica ni més sincera:

—Que li donguin Marsilla!

YORICK

BANYS D'IMPRESSIÓ

I

—Lo que a vostè li convé—va dirli el metge, després d'haverli fet una infinitat de preguntes—es mitja dotzeneta de banys d'impressió.

—¿Molt llarga?

—No n'hi ha necessitat. Mentres l'impressió hi sigui, lo de la duració del bany es secundari. Fins m'atreveixo a dirli que, una volta produït l'efecte impressionant, l'aigua no's necessita ja pera res.

—Perfectament.—

Y pertretxat ab aquestes instruccions, en veritat no gaire difícils de seguir, en Grau va anarse'n a la Mar Vella, disposat a comensar a pendre els banys que li havia aconsellat el metge.

II

—¿Còm està l'aigua?—pregunta en Grau a l'encarregat de la barraca.

—Molt be. No es possible demanar, en aquesta platja, temperatura més dolça.

—¿Vol dir que m'impressionarà si m'hi fico?

—Gens ni mica.

—Llavors deixemho correr. Lo que jo necessito es que' bany m'impressioni.

—Be—fa l'encarregat de l'establiment, comprenent que ha fet una planxa,—això de l'impressió depèn de molt diverses causes. Per exemple: l'estat en que un se troba, la major o menor pressa ab que s'entra a l'aigua, el ficarse més o menos endins...

—Lo millor, doncs, abans de fer res, serà que jo mateix vagi a veure còm està.

—Com li sembli.

III

Xano xano, atravessa en Grau la platja, y colocantse en la ratlla de les ones, que, ribetejades de blanca espuma, venen a morir als seus peus, dona un vistasso per tot aquell tros de mar.

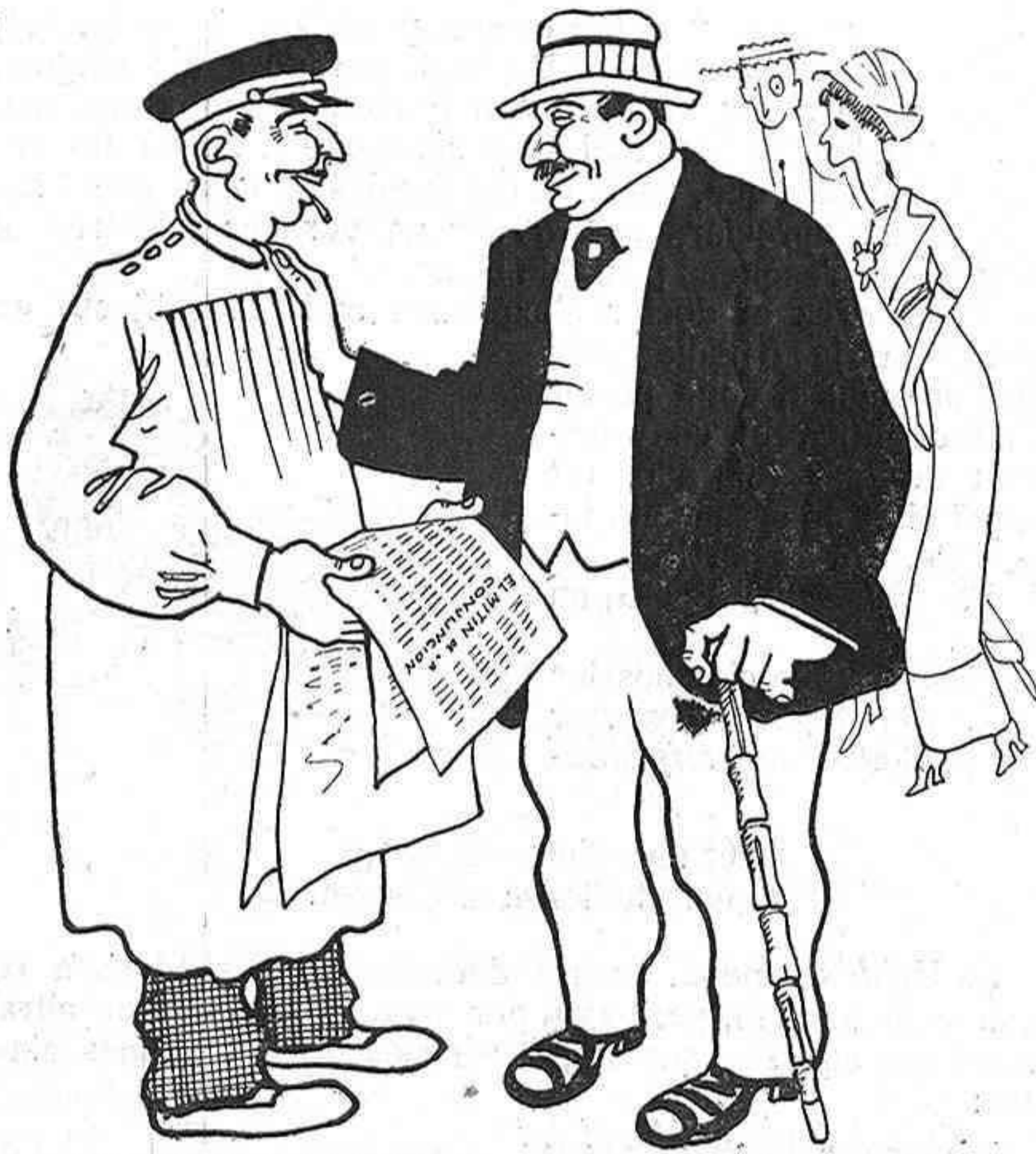
De sobte, sortit d'un grupo de banyistes que, agafats a la darrera corda se gronxen voluptuosament, ressona un crit:

—¡Ah, murri!

En Grau alsa el cap. Li ha semblat reconeixer la veu y sospita que aquell crit va per ell.

En efecte: allà al lluny, un banyista, ab el rostre congestionat, aixeca el bras y, amenassantlo ab el puny, repeteix el crit:

—¡Murri, més que murri!...

DIUMENGE A LA TARDAJ

—Com ha anat això del miting?
—Ah, molt be. Mireu, l'altra vegada van tirar un gat a l'escenari... Avui han tirat un Ulled a les escombraries.

—Aixís t'ofeguessis!—murmura en Grau, veient que'l nadador dels crits, furiós y gesticulant, se disposa a sortir de l'aigua.—¡Mala idea he tingut al venir aquí!...

Aquell home es el seu sastre, el seu pobre sastre!...

—Sort—segueix dient—que ara no deü tenir a mà el formidable compte que tantes vegades va enviarme a casa... quan encara sabia el meu domicili!...

Y torna a sentir, més a la vora y més fort, el terrible crit:

—¡Murri, grandissim murri!

En Grau, poc amic d'explicacions enutjoses, gira ràpidament sobre'ls seus talons y, baixant el cap, desapareix a pas viu, molt abans de que l'airat industrial surti de l'aigua.

IV

L'endemà, troba al metge.

—¿Ja ha comensat a pendre els banys?

—Ahir vaig anarhi.

—Y què? ¿Va sentir l'impressió?

—Sí, senyor. Y bastant forta.

—¿Desagradable?

—Ah, no!... En mitg de tot, agradabilíssima.—

Y, dissimulant una rialleta, va pensant:

—Com que, per fortuna, l'altre estava despullat... Ben poca cosa podia ferme...

MATIAS BONAFÉ

Interwiev sobre això del Marroc

—¿Y què opina vostè, senyor Quimet, d'això de la guerra?

—Home, amic Silvestre, jo crec que la nostra expansió natural es a l'Àfrica, y que, pera conseguir l'anexió del Marroc a Espanya, no havem de planyer ni homes ni pessetes.

—Doncs vostè creu que hem d'anar...

—Es clar! Be es veritat que Espanya no té pessetes ni homes, y abans caldria una política de reconstrucció interior que'ns fes forts y assegurés l'exit d'una enèrgica campanya de conquestes.

—Aixís vostè creu que per ara...

—Es que l'assumpte no admet dilacions. Fixi's que, si no'ns apresseem, Fransa va estrenyentnos el terreno d'un modo que aviat ens treuria de nostres possessions costeres; Alemanya ens estalona; Anglaterra voldrà la seva part... Es precis no adormirse y fer que una ràpida acció...

—Y la guerra immediata ab tot bitxo vivent, eh?

—La guerra tampoc ens convé, perquè, si forsa gros fos el sacrifici que tingués de ferse, no ho compensaria la part d'Àfrica que'ns correspondria y aont no hi ha més que roquissos y unes mines que explotarien els altres.

—De modo que la cosa no val la pena...

—La pena sí que la val, perquè en aqueixa qüestió hi tenim compromesa l'honra nacional. Hem de cumplir el testament d'Isabel la Catòlica; hem de reconquerir l'imperi colonial que vàrem perdre a Amèrica, y podem recobrar a l'Àfrica, aont ens serà més facil conservarho; hem de...

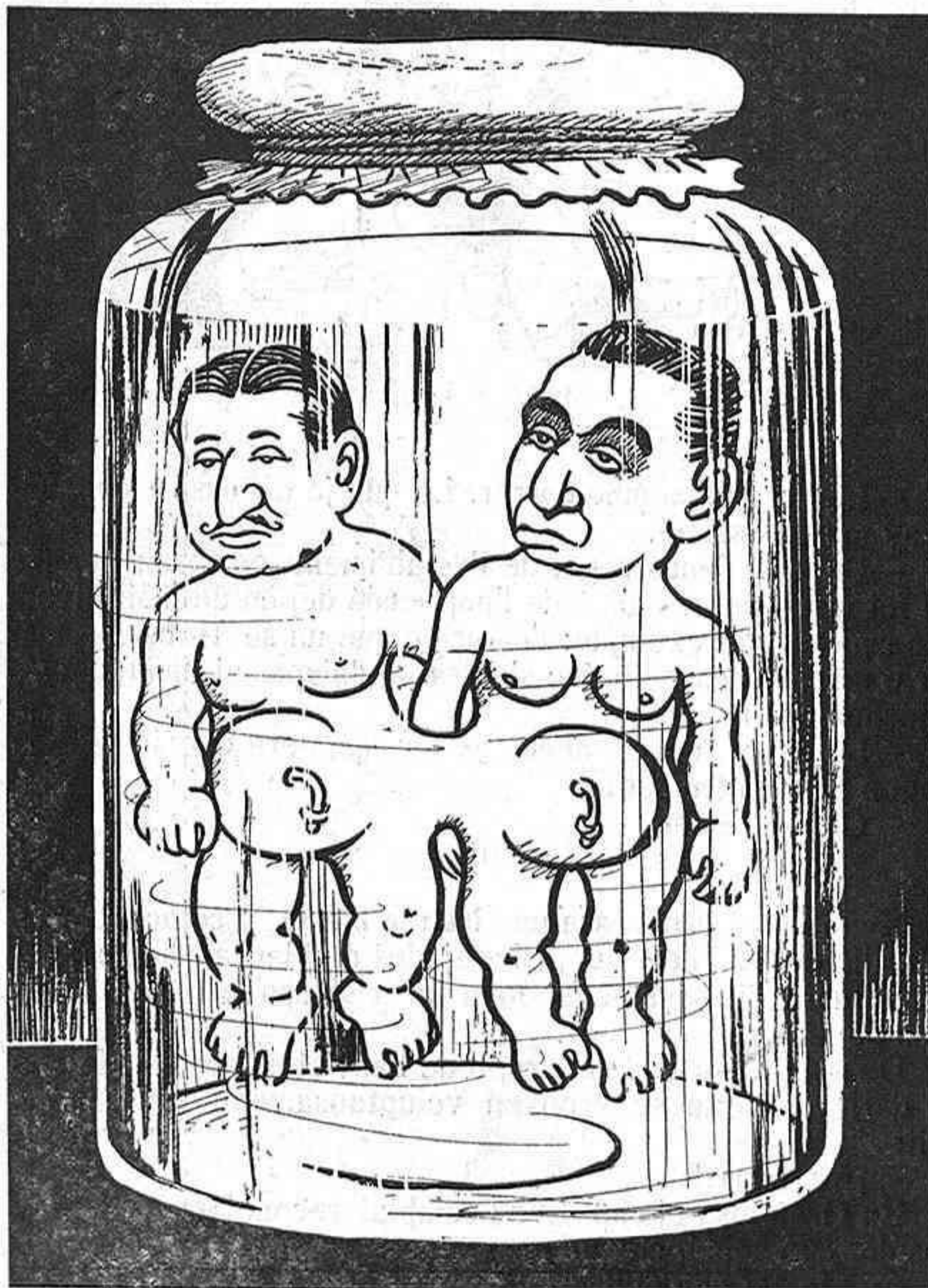
—Resumint, ¿què opina vostè, en concret?

—Que això de la guerra tant pot venir com deixar de venir; que l'Àfrica per un cantó ens convé y per l'altre no; que lo que pot esser un bé pot esser un mal; y... veliaquí.

—Entesos y gracies, senyor Quimet.

—De res, senyor Roquerol.

SILVESTRE ROQUEROL

BARÓMETRE POLITIC

Tan mateix el partit lerroxista deü anar molt malament, perquè... 'ls Ulleds baixen!

PELS DOMINIS DE LA REFORMA

—Veuen tot això?... Ab motiu de l'engrandiment y la prosperitat de Barcelona, ha de desaparèixer molt aviat.

Les nits del "Paralelo"

El *Paralelo* ha adquirit, en pocs dies, un esplendor y una alegria com encara mai hagués tingut.

Com no pocs dels homes als quals la fortuna y la gloria ha mimat un dia, semblava que la popularíssima via s'hagués adormit damunt dels seus lloers. El *Saturno-Park* ha vingut a despertar-la, y lo que sigué en un principi, mirat com una gran desgracia s'ha vist que constituïa, al cap-d'avall, el medi millor pera reverdejar el burgit d'aquelles fastuositats nocturnes incomparables. Els interessats en la prosperitat y l'animació del *Paralelo*, poden recordar, aquets dies, aquell conegut adagi de: *no hi ha mal que per bé no vingui*.

El *Paralelo* s'ha engalanat.

De llarg a llarg de l'avinguda flamegen, al migrat ventitjol d'aquestes nits d'estiu insoportables, centenars de banderes y gallardets, que, en combinació ab les làmpares elèctriques de mil colors, ajuden a fer més viva la fantàstica simfonia de colors que ha sigut sempre l'element predominant del *Paralelo*.

Les notes alegres de les músiques, l'anar y venir de la concurrència enorme, el bellugueig pintoresc dels ciutadans, que busquen en les taules dels cafès y botelleries un moment d'agradós descans, l'espetec de la pirotecnia, els tocs de campana dels tramvies y les veus dels cotxers, donen an aquell lloc de la ciutat el segell incomparable de la sanitosa alegria popular...

El *Progreso*, que sens dubte creu encara que segueix el Pa-

TURISTES

—Ja ho entenc: això de *La Rabassada* deu venir a ser com un paisatge de Suïssa, sinó que en comptes de vaques hi han posat pins.

ralelo essent el feude d'en Lerroix, se dolia amargament l'altre dia de que entre les banderes escampades pels establiments no hi hagi la *tricolor*.

El Progreso, prompte a convertir en substancia política els fets més insignificants y menos apropiats pera esser confosos en les diferencies partidistes que separen als barcelonins, fa veure que s'extranya d'un fet, quan lo que en realitat conseqüeix es caure d'un niu.

Ab tot, qui sab si la cosa té encara remei. Potser els industrials del *Paralelo* són a temps a esmenar la greu deficiencia pel *Progreso* senyalada.

Nosaltres, si fossim *El Progreso*, intentariem un arreglo.

Pera conseguirlo nombrariem una comissió de regidors del partit, ab l'encarrec d'entrevistarse ab els amos dels establiments.

A veure si els convencien!

JUST

La netedat y el lerroixisme

Un amic meu diu—y té raó—que'l lerroixisme ha exercit una funesta influencia en la qüestió de la netedat de Barcelona. Ja no's tracta aquí de la netedat moral, sinó de la netedat del cos y de la roba. L'exemple d'uns quants centenars d'homes que no's renten ni la cara ni les mans ha fet perdre a una bona part de la massa obrera del partit radical aquella sana y alegre netedat característica del treballador barceloní.

Perquè'ls treballadors de Barcelona, els nostres típics treballadors, podien dur roba humil y apedassada quan no tenien medis pera portarne de millor. Però tenien hàbits de netedat; y si la feina's portava la bruticia, com en els pintors, o els emblanquinadors, o els carboners, esperaven el diumenge pera mudarse y sortir de casa nets y curiosos. Aquesta era una de les notes més característiques, més visibles y més simpàtiques dels nostres obrers. Aquella netedat, aquella olor de roba de bogada que feien els dies de festa, valien més que tots els luxes y tots els perfums de la burgesia.

Al crearse aquí el lerroixisme, les desferres humanes de la ciutat hi acudiren. Tots els baixos fons que la civilisació moderna acumula en les grans ciutats entraren a les Fraternitats per en Lerroix fundades. Grans colles de miseriosos proletaris d'altres terres espanyoles vinguts a la nostra capital hi feren cap també.

Aqueixos nous elements, pervertits els uns per la mala vida y els altres per privacions extremes, no coneixien, com l'obrer barceloní, la gran joia de les diades de festa; no coneixien el plaer d'anar mudats, la cara ben afaitada, pentinats els cabells, ab una vistosa corbata de seda y ab la cadena del rellotge lluint sobre l'armilla. Allò era propi del treballador de feina seguida y bones setmanades, que pot portar un duro a la butxaca.

Pera aquella gent—escorrialles socials y immigrants—no hi havia dia de feina ni dia de festa. No hi havia el sentit de la netedat, puig aquet demostra ja en els homes un principi de benestar. No tenien altra roba que la que duïen assobre, y consideraven el sabó y el barber com a coses luxoses. Y se'ls veia sempre ab quatre pellingos greixosos y esquinsats al damunt, la barba y els cabells llargs y incultes, les mans y la cara lliures del bateig purificador de l'aigua clara.

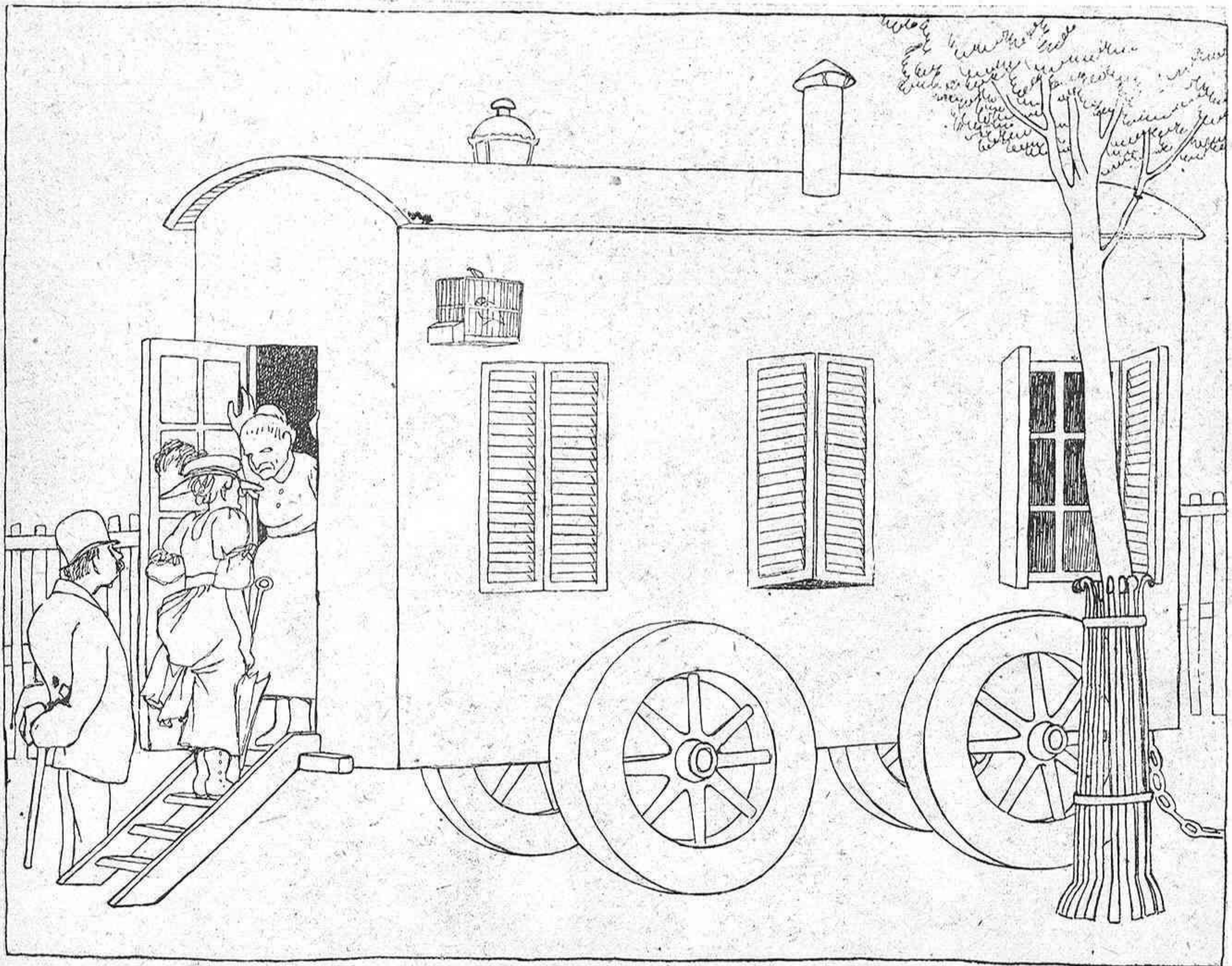
BON.

BANYISTES

—Estem abonats a l'*Astillero* per ordre del metge.

—Ah, sí?

—Sí. A n'ell diu que li convenen una pila de banys, y ane mi... un bany de pila.

TORRETA AMBULANT

—Y d'aigua viva, no'n tenen?

—El lampista diu que'ns costaria molt; que val més que veïem si's pot obrir un pou a la cuina.

El mal exemple ha acabat per influenciar gran part de la massa obrera barcelonina del lerrouxisme. La netedat sempre representa un esforç, y l'home, pera ser net, necessita un estimul, sobretot l'obrer, sotmès sovint a treballs que embruten, ab poques hores de descans y preocupat per les estretors del viure. Anar net, rentarse, pentinar-se, afaitarse, són coses que prenen temps, que costen algun diner. Per poc que'l ressort humà de la dignitat humana's relaxi, totes aqueixes coses devenen superflues, y poc a poc, quasi insensiblement, se'n prescindeix.

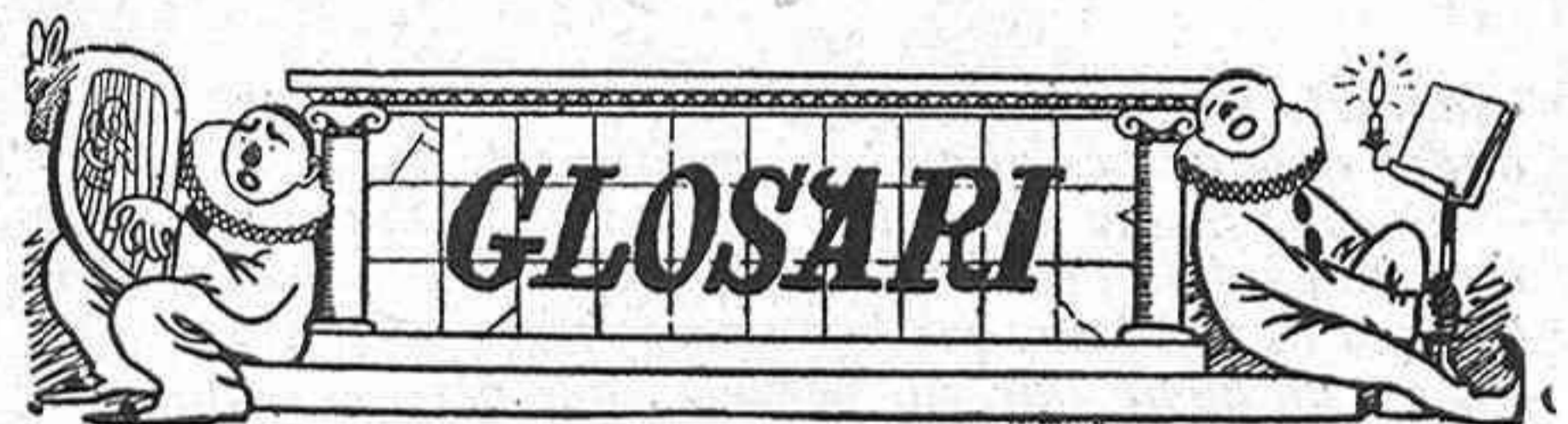
L'entrada de gent llorda y esparracada en el lerrouxisme ha tingut, com a una de tantes conseqüències, la desaparició del *punt*, de l'estimul de la netedat en molts dels obrers radicals. Es un fenomen naturalíssim. Si tots aquells correligionaris, vinguts al partit desde les capes inferiors de la societat o desde terres forasteres, anaven vestits de qualsevol manera y prescindien de la neteja corporal, ¿per què no podien ells, obrers barcelonins, fer també lo mateix y estalviar-se hores, feina y rals?

Recordo que'l dia de la festa de l'homenatge an en Guimerà, al desfilant la multitud pel davant de la tribuna ont hi havia l'ilustre poeta, el pas dels radicals ens causà, a un grupu de companys que'l contemplavem, una extranya y penosa impressió. Era aquella una visió lletja de gent antipàtica y bruta. Aquells no eren els obrers barcelonins, mudats y alegres, que un dia aplegaren els seus cants al volt

de les ensenyes dels cors fundats per en Clavé. Aquella era una humanitat fosca, torturada, malalta...

¿Quan tornarà an aqueixos obrers catalans desgarrats per mals camins, el regnat de la cultura, de l'alegria y de l'aigua clara?

WIFRED

UNA LLIGA

Del modo «practic» que's van tornant els homes en la nostra estimada terra, el robo, al ser gros, sembla que's dignifica.

A un home que roba una cartera li diem «lladre», o, tot lo més, carterista, però al que roba moltes carteres, si l'«extracció» es ben repartida y reb una mica tothom, li diem «llest», «habil», «home que s'ha sabut entendre»,

MIDES RADICALS CONTRA'LS PERTORBADORS IDEM

(Posades en pràctica ab gran exit en el miting del diumenge.)

«subjecte que no bada», «aixerit»; de tot, menos el verdader nom que es el que's dona al carterista.

Si això passa en el terreny privat, quan el «sustractor» ho es dels bens publicis, la cosa (la cosa es el robo), la cosa es tan lleu, que'l que no roba, als ulls dels llesos, es un home que no serveix, que perd el temps, que es curt, que no se sab entendre.

Agafeu un home honrat, o que sempre hagi fet d'home honrat, en la nostra culta Barcelona, vestiulo de regidor, y ha de ser de molt bona mena pera que, al cap d'una temporada, ja pels consums o ja pels consumits, empedrant o be desempedrant, ab aigües o ab aiguardent, no pari la mà d'amagat, y qui diu la mà diu la butxaca, y el que para la butxaca per qüestions de «benevolensa», no dubteu, que no pot tardar a ser «carterista public».

Això està be, o això està malament, segons el public que ho soporta.

¿A què es degut que homes «de bé», en el mal sentit de la paraula, que saben que del pendre diners se'n diu «robar», aquí y a tot arreu, que si el seu fill obrís un calaix y tregués quartos que no son seus el pare el treuria de casa, el mateix pare, a l'Ajuntament, obre el calaix de tothom, y els mateixos diners robats els dona al seu fill, a qui ha de donar exemple? ¿Per què serà que un comerciant, que al llibre de caixa de casa seva no hi pot sofrir ni una taqueta, en sent la caixa del comú hi aboca el tinter, y s'hi embruta y hi clava les ungles fins al manec? ¿Per què el que roba de un a un es més mal vist y més mal tractat que'l que roba lo de tots plegats?

Això es, segons ens sembla, lo que hem dit al comensar: «que'l robo al ser gros se dignifica, y que'ls robats

són molt pacients, per allò que diuen els castellans: «que mal de molts, consol de ximplés.»

Si un jorn, al passar un home públic, d'aquets que tots li sabem els fets, cridessim al mitg del carrer: «agafeulo», com als lladres xics; si quan truquessin a casa nostra avisessim a un policia, y el policia fes lo que ha de fer; si a l'entrar un en un cafè, l'amo tanqués el calaix, a la vista de la parroquia, crec que hi hauria un escarment; el que fos de mena lladre continuaria robant, però com no's podria fer ab ningú, se passejarien plegats, y quan els veuriem passar tancariem les botigues.

El glosador proposa una lliga sense reglament, ni estatuts, ni capitols. Una lliga que'n podriem dir: «Lliga conscient d'un mateix», y que no seria més que lo següent: Al veure passar un d'aquets homes que tots coneixem pels seus fets, aixís com abans els saludavem, deixarlos de saludar; si pugessin al nostre tramvia, alsarnos tots y pendre'n un altre, y si, trobantnos al cafè, s'assentessin a la nostra taula, alsarnos, pagar y deixarlos sols.

Ja que ab l'estafa, quan es «habil», els jutges no hi po-

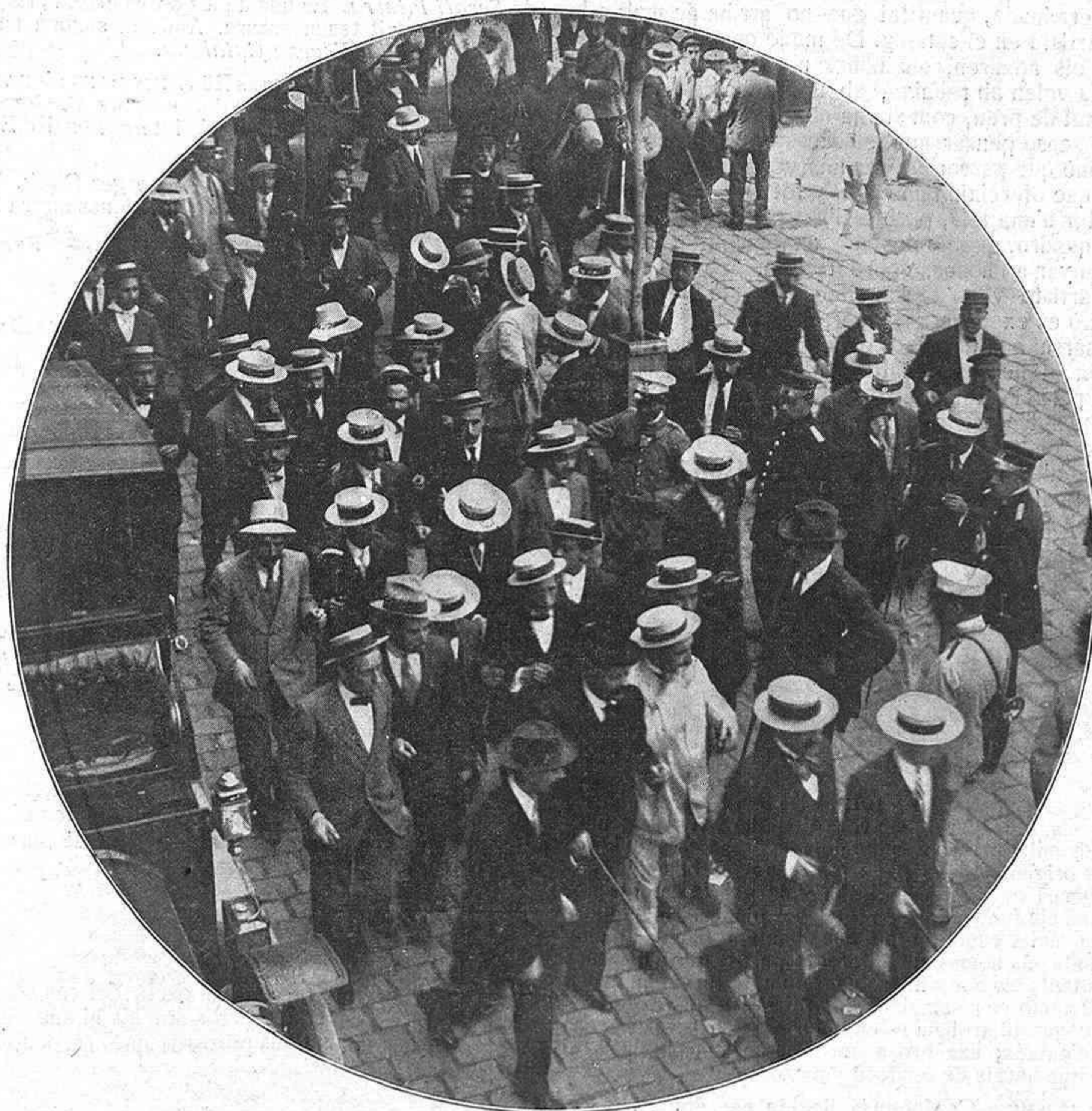
den res, hi podria l'opinió. Seria un llatzaret moral aont tindriem aquets leprosos, y qui sab si, anant desinfectant, arribaria un jorn que pel carrer, al veure'n un, cridariem:

—Agafeulo!

XARAU

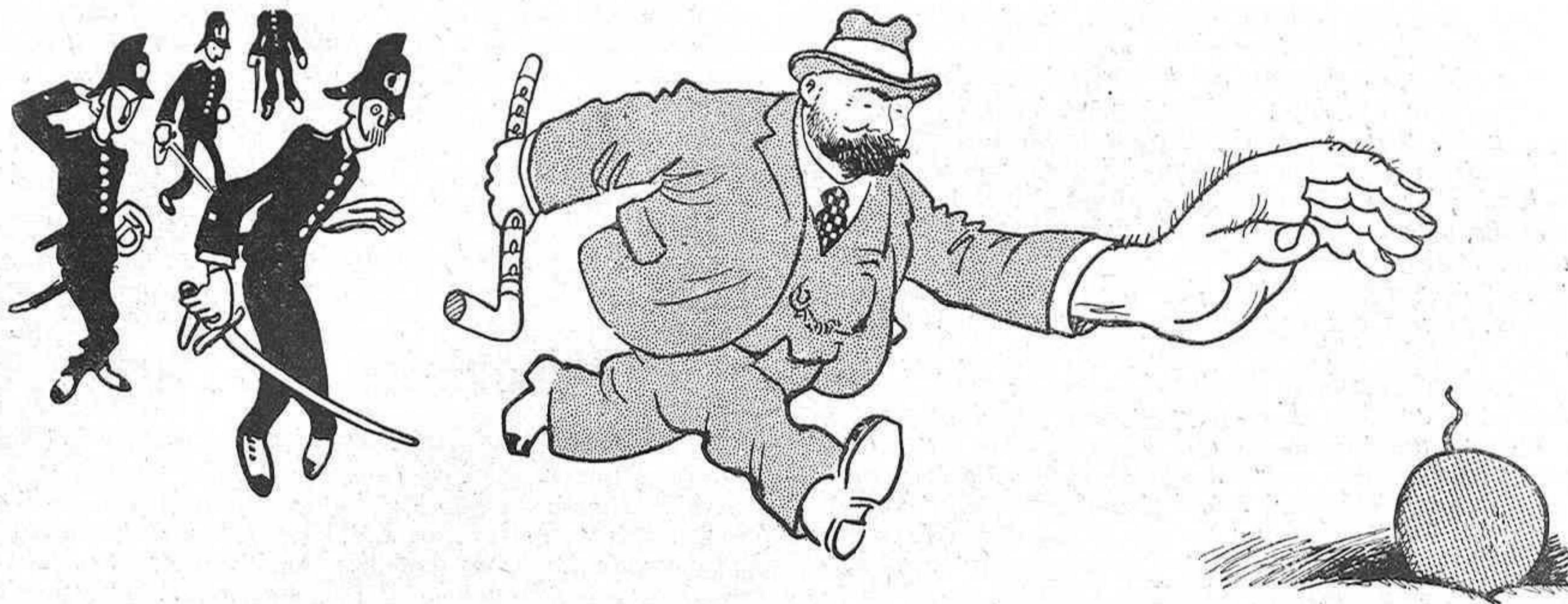
Miserietes de l'art

Tothom sab que en Santiago Rusiñol té dues magnífiques teles a l'actual Exposició, y que per una d'aqueixes obres ha rebut l'alta distinció d'un premi ofert per S. M. Fins aquí res de particular. El jurat, ab una intenció y una imparcialitat que no havem de posar en dubte, ha obrat molt santament adjudicant a nostre bon amic, l'eminent pintor, el premi que hagi cregut de justicia. Però lo graciós del cas es que'ls mateixos que'l premien li festegen l'obra, fixant, a priori, una

DEL MITING CONJUNCIONISTA

Sortida dels oradors que hi prengueren part.

L'ETERN FRACAS

—Correu!... cuiten!... ara si que la tinc!...

quantitat determinada, quantitat que no arriba de molt a la fixada per l'artista en el catalog. De modo que ells estimen els quadros, els admiren, els honoren y, finalment, els volen... però els volen ab rebaixa, ab una rebaixa de marmayera, a meitat de preu, com si una obra d'art fos una mata de broquil, y sense pensar que, aleshores, el tal merit ja no fora merit, sinò que passaria a ser una vergonya.

Molt be que ofereixin una copa, y tot un joc de taula, si volen, a l'autor d'una tela, però a l'hora de donarla, si han d'adquirir el quadro, que no destinin una quantitat irrisoria pera acompanyar a l'honor, sobre tot quan abans no s'ha consultat a l'artista y no se sab si aquest està disposat al regateig. Això es exposar a la personalitat llorejada al ridicul y exposarshi a sí mateixos els ofertors. Demostrar esplendidesa en el llorer y escatimar, de passada, un grapat de pessetes pera l'estofat, això es anar contra la dignitat dels que, afanyantse per la gloria, tenen la costum de menjar y el vici de pagar al sastre.

¿Encara no n'està prou y massa, de rebaixat, l'ofici d'artista, en aquet país de temples grans y de *negocis* més grans que'ls temples?

J.

LA REPÚBLICA ESPAÑOLA EN 191...—Es una fantasia política que ha servit als seus autors, senyors Ventalló y Arrufat, pera satirisar ab bastanta fortuna a molts dels nostres pares de la patria. L'idea es original y dona peu a les més descabellades caricatures. El sumari es interessantissim y la gracia del director d'*El Fusil* campeja fuetejadora en totes ses planes. Es un llibre que divertirà a molts y molestarà a uns quants, o també a molts, perquè són molts els homes de diferents partits que s'hi veuen retratats; són tants els que s'hi troben apuntats ab el seu nom y apellido que'l tomo ve a semblar l'*Anuari Riera* de la política. L'unic defecte que hi trobem es en la forma, que'ns resulta una mica massa deixatada; una prosa que s'arrossega precisament en un gènere que hauria de ser facil y picadet.

DE CATALANISME.—Conferencia llegida per don R. Rucabado a Sant Feliu de Guixols. Tracta del catalanisme científic y el catalanisme moral.

LO LLIRI D'AIGUA.—Balada dramàtica en tres actes, original

de *Serafi Pitarra*. Es una de les obres escèniques del gran Soler que més exit tenen encara. Aquesta segona edició ha sigut publicada per *La Escena Catalana*.

DE L'EMPLOI DES RAYONS RÖNTGEN DANS L'EXAMEN DU SEGMENT ABDOMINAL.—Memoria dels senyors C. Comas y A. Prió, presentada en el quint Congrés Internacional d'Electrologia y Radiologia mèdiques.

Valse Z.—Lletra y música de Georges Clark. Editat per la Societat Espanyola de Làmpares elèctriques marca Z.

SEPT SCIENCIES

La pell humana

Qui no té res que fer...

Un sabi que, a la quènta, està més desocupat que nosaltres, s'ha entretingut en comptar el número de poros que tota persona de regulars dimensions té repartits en la seva pell.

La xifra es enorme: 3.381.248.

Si en lloc de ser poros, aquets tres milions y pico fossin pessetes, eh? ¡que tranquils ens tindria tot això de la substitució dels Consums y l'impost sobre l'inquilinat!...

Després de donarnos el formidable total que acaben vostès de llegir, el pacientissim sabi ens explica com y en quina forma està repartida aquesta barbaritat de poros.

Al front n'hi tenim—segons ell—1.258.

A les galtes, 548.

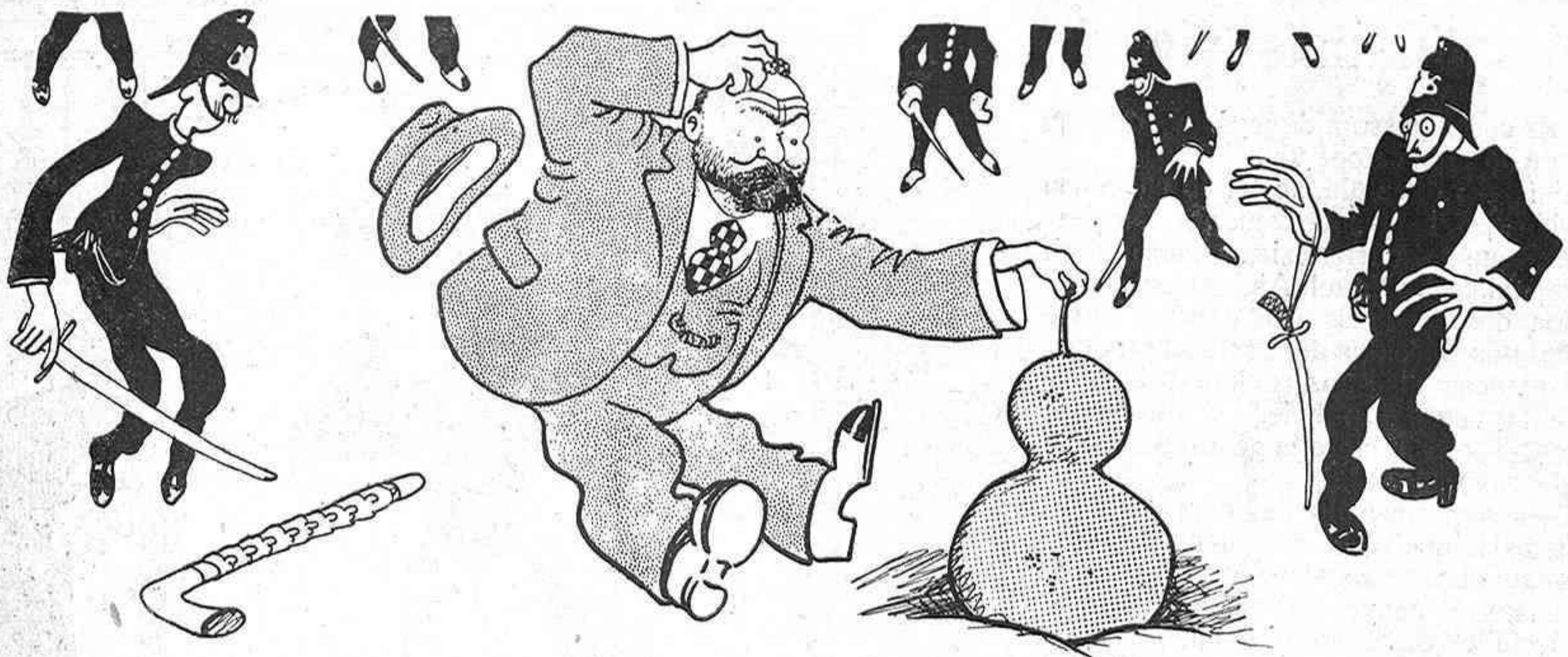
Al coll, 1.303.

Al pit, 1.136.

A la palma de la mà, 2.685.

Y etc., etc., etc., que les parts del cos són moltes y no agradaria, de segur, al lector que les hi anessim anomenant totes una per una, ab els poros de que, respectivament, apareixen adornades.

Lo que ara convindria es que'l benemerit sabi que'ns ha explicat això dels poros fes el favor de dirnos també alguna

—Vatua'l ret!... M'ha sortit carabassa!...

cosa sobre l'espessor de l'epidermis de les persones, classificades per professions, estaments o carrecs que ocupen.

¿Saben per què?

Pera tenir una idea exacta del gruix de la pell dels regidors.

Especialment, de la pell de la cara.

Alguns que tots coneixem ¿veritat que deuria resultar que la tenen molt gruixuda?

MITU

TELÓ ENLAIRE

NOVEDADES.—Al sortir aquestes notes a llum haurà terminat, ja farà dies, la campanya Guerrero-Mendoza, que ha sigut esplèndida pera l'art y pera la butxaca dels afortunats artistes-empresaris. Això vol dir que, com sia que les tals notes han de resultar forsosament extemporànies, lo millor es donar compte de les darreres estrenes en una forma quasi telegràfica.

Rey trovador.—En Marquina se'ns ha confirmat en aquesta obra un magnific constructor de versos. Ab una acció valenta y una intensitat dramàtica com s'hi troben en *Doña María la Brava*, aquesta trova d'avui hauria sigut la més gran, potser la definitiva de les seves tragedies; però en *Rey trovador*, per desgracia de l'art teatral, no hi ha sinó una sèrie de poesies enganxades l'una ab l'altra, poesies brillants y armonioses, que s'escolten ab gust... y prou. Es dir, sí, quelcom més: uns trajos riquissims y una presentació a tot gasto que predisposen generosament a l'admiració y a l'aplaus. Pera tots va havernhi, y principalment pera la senyora Guerrero y els senyors Thuiller y Mendoza.

El palacio triste, d'en Martínez Sierra, es un quènto escenico que no convens ni emociona, però en el qual s'hi veuen remarca-des la finura de llenguatge y la delicadesa de sentiment de l'autor de *Canción de cuna*.

Rosa y Rosita, un juguètic comic dels germans Quintero, va entretenir agradablement durant mitja hora a l'auditori. Té la gracia y la frescor dels seus sainets més celebrats.

La alcaldesa de Pastrana, «auto teresiano» d'en Marquina, es una evocació episòdica de la vida de Santa Teresa de Jesús. La discreció y la respectuositat per lo que toca a la trama històrica y l'elegancia en la forma són les qualitats dominants d'aquesta producció, escrita pera lluiment de donya Maria.

—Les quatre funcions donades per la Xirgu y organissades per l'empresari senyor Gil han donat per resultat tres entrades bones y un nou triómf a la mimada artista. *La Reina jove*, *Els zin-calós*, *Zazá*, *Joventut de princep* y *La dama de las camelias*, donada aquesta pera'l benefici y despedida de la cele-

brada actriu, han sigut les obres escullides pera aqueixa curta y profitosa campanya.

TÍVOLI.—S'han reproduït ab exit les celebrades sarsueles *Molinos de viento* y *El chico del cafetn*, y s'han d'apuntar ab pedra blanca el gran succés de la nova producció *La bala perdida* y el de la sarsuela d'espectacle *La tierra del sol*.

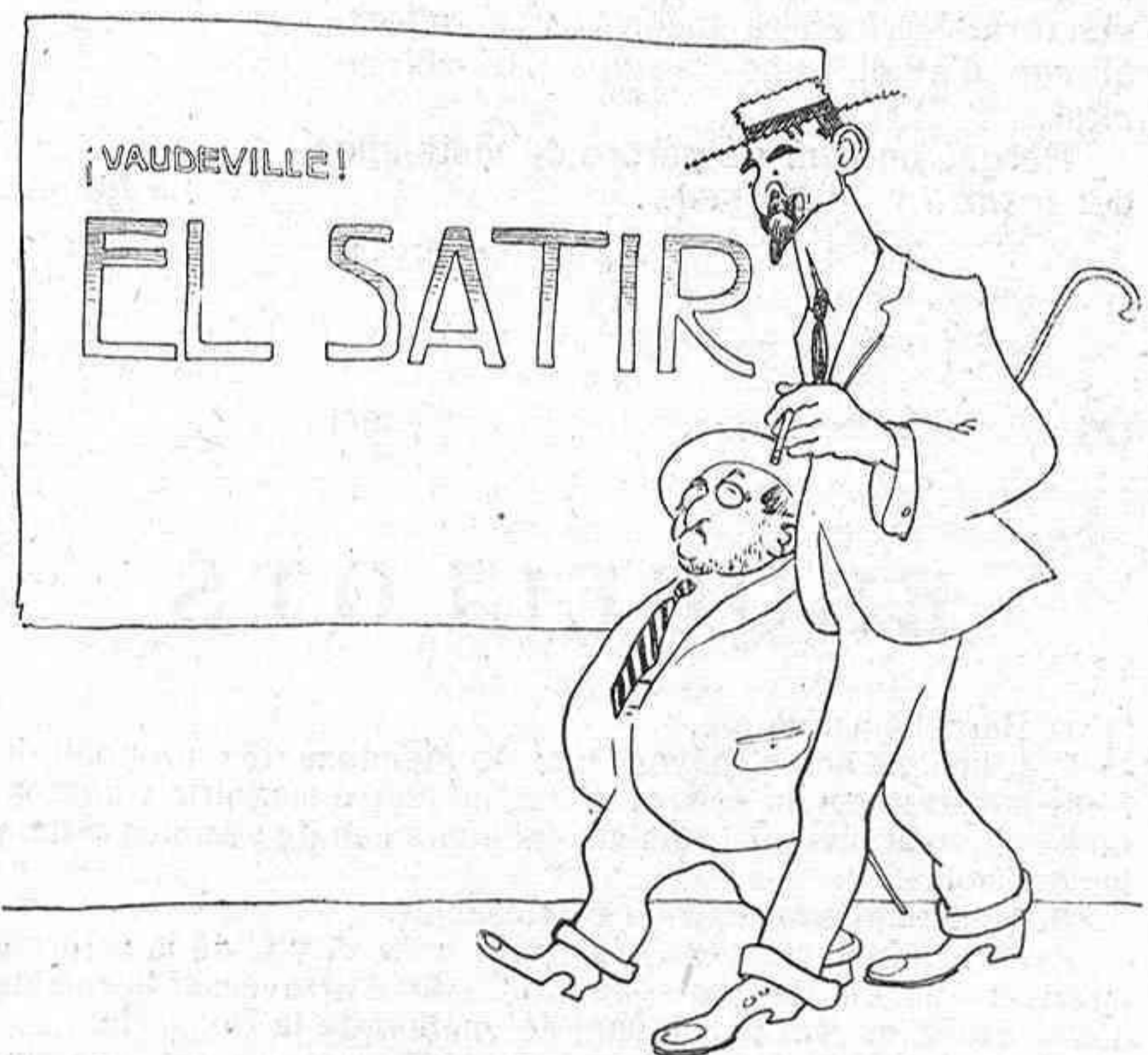
S'han reproduït els *vermouts* a les sis de la tarda, a preus economics, y sembla que, per ara, el public va responent a la crida.

APOLO.—Gracies a l'amabilitat viceversa de l'empresa no'ns fou possible assistir a l'estrena del «vaudeville» *El satir*, efectuada'l dissabte passat ab la versió catalana de *Don Bonaplata Alentorn*. Per això no'ls ne puc donar compte. Bones veus diuen que l'obra es molt graciosa; males veus asseguren que no n'hi havia pera tant. Lo cert, lo irrefutable es que, a pesar dels focs d'artifici ab que d'uns dies ensà s'alegra el *Paralelo*, el teatre Apolo va haver de tancar les portes al cap de dos dies, despedintse a la francesa la companyia.

El funest desenllas va tenir lloc dilluns.

Séale la tierra ligera... ja que ab la lleugeresa del repertori no n'hi va haver prou.

L. L. L.

—Què dèu ser això d'*El Satir*?
—Una *sàtra* pera mi, ¿què vols que sigui?

En quin país vivim?

Tals coses passen, devegades, que un arriba a no saber aont viu.

Aixís, per exemple, acaba de succeir a Madrid—que, segons se veu, per res s'espanten,—un fet curiosíssim, relacionat ab els republicans d'aquell Ajuntament.

Han dit els diaris que existeix entre les distintes fraccions del partit el proposit de residenciar als seus regidors, exigint-los, a la vegada, amples y detallades explicacions respecte a la gestió municipal per ells realisada.

Y—assómbri-se els llegidors—afegeix en els diaris que'ls radicals han comensat ja aquesta obra de sanejament y depuració, comminant al senyor Avellán, quefe de la fracció lerrouxista del Municipi, a que davant del partit dongués compte de com ell y els seus companys de minoria han respost a la confiança del cos electoral.

Els lerrouxistes de Madrid—més durs de pelar, per lo vist, que'ls seus col·gues de Barcelona—no van deixar-se convencer per les paraules del senyor Avellán, que's vegé en un serio compromís pera apaibagar l'indignació dels seus correligionaris. Aquets van quedar en tornarse a reunir pera acordar lo que les circumstancies aconsellin.

Oi que sembla mentida?

Doncs aixís es, y no d'altra manera.

Ara als lerrouxistes barcelonins toca tornar pel bon nom del partit completant la nova.

Els lerrouxistes d'aquí han de demanar explicacions als de Madrid pel seu procedir antipolític y improcedent.

¡Dubtar de la bona fe y de l'honorabilitat dels seus representants al Municipi!

Es dir: a no ser que tot plegat sigui una de tantes camames com les de que'l partit acostuma a valdre's, y els qui hem cregut en l'energia y la bona fe del cos electoral lerrouxista madrileny resultem, al cap d'avall, uns *primos* de solemnitat...

Perquè no hem de perdre de vista allò de: *jesuíta y se ahorca...*

NYAN

LA REINA DE LA BADELLA

—Fàsime'n dues terces, com de costum.

—Sí, però avui haurà de ser espatlla, perquè de pit ja no me'n queda.

Sant Joan, el senyor Díaz de Mendoza adquirirà un terreny o mitjansant certes condicions, demanarà que'l Municipi l'hi cedeixi.

Y... arriba!

**

Fundat en aquestes notícies, proporcionades pel mateix interessat, escriu tot serio el cronista d'un diari:

«Es probable que *el año que viene* sea un hecho la construcción de un gran teatro en Barcelona...»

Més que probable, estimat confrare; es segur, completament segur.

Tan segur, que nosaltres fins sabem que'l nou colisseu s'obrirà el dia 28 de Desembre y que en la solemne funció inaugural s'estrenarà el drama *Castillos en el aire* y el joguet comic *Hablar por el gusto de hablar*.

¿Que no?

Apunti's la fetxa donada per nosaltres y els tituls indicats, y

□□ ————— □□

ESQUELLOTS

Tot Barcelona'n va ple.

L'insigne actor senyor Díaz de Mendoza té'l proposit de ferse construir en la nostra ciutat un teatre magnífic y confortable, al costat del qual tots els existents han de semblar ridícules barraques.

¿Lloc d'emplassament? Ja està escullit.

Serà l'encreuament de les grans vies A y C de la reforma interior, una de les quals—la via C—ha d'atravessar la rambla de les Flors, davant per davant del mercat de la Boqueria.

En un dels quatre xanfrans del referit encreuament, que vindrà a caure per allà al carrer del Pont de la Parra y la Riera de

quan sigui l'hora veurà com, en efecte, bevem en bones fonts y sabem informar oportunament al public.

□

Si ara Barcelona no surt d'apuros, ni mai.

Instats els empresaris del *Saturno-Park* a que diguin quina quantitat poden pagar a l'Ajuntament per la part que an aquet li correspon en els beneficis de les atraccions instalades en la plassa d'Armes, han respost que, allargantse molt, se comprometen a donar 35 pessetes cada dia.

Aquets senyors, indubtablement, volen arruinar-se. ¿35 pessetes diaries pel lloguer d'aquell petit trosset de Park?...

Creiem que la corporació municipal, espontaniament, hauria de felshi una rebaixa.

Ab 34 pessetes y mitja n'hi ha ben be prou.

□

EN Chil empresari està boig per l'art de la nostra Xirgu.

En el seu cor, tan fet a entusiasmes per belles sicalíptiques adotzenades, no hi cab ara altre fanatisme que'l que li inspira l'espirtual dama jove catalana.

Es tanta l'admiració que sent per ella que, no fa gaires dies, exclamava en plena Plassa d'Armes del Park:

—Sí: estes atraccions estan molt be, però n'hi manca una que hui es la més colossal de totes: la Marguerida!

□

UN incident comic de la gloriosa jornada lerroxista del diumenge.

El jove *rebelde* y ja diputat provincial senyor Guerra del Río va enviar, per un xicotet, a la redacció del *Poble Català* els punys de la seva camisa tacats de sang, pera que'ls redactors del nostre confrare «vegessin que'l ferit no era ell, sinó algun nacionalista».

L'amic Pous tingué una gran pensada: fer analisar tot seguit les taques dels punys per un metge que casualment se trobava allí, y ¡oh, dissort lerroxista! resultà que la sang era de gallina.

Menos mal que tothom sab quins van ser els *gallines* en la memorable jornada.

□

EL valor del tabaco que's fuma en tot el món, segons uns datos que acaben de publicarse, ascendeix cada any a 150 milions de duros.

Entre les nacions que més fumen ocupa el primer lloc Alemanya; segueixen després els Estats Units, Inglaterra, Austria-Hungria...

D'Espanya, l'estadística que extractem no'n diu res.

Tractantse de les nacions que fumen, per xò, no es extrany.

Si l'estadística fos de les nacions que escupen, de segur que la nostra seria la primera.

□

HI haurà mullader.

Se dona per segur que la Guerrero, a l'empendre la pròxima *tournee*, se n'emportarà, de director artistic, a l'Adria Gual.

Ingenuament, no sabem si felicitar an ella o al gremi de fabricants de paraigües.

En Gual es un xicot de condicions y de molt talent, però porta humitat a les sabates.

Es molt simpatic y atractiu, però la seva atracció es una *atracció de Waterchut*.

□

QUINA coincidencia!

Ha sigut designat pera ocupar, ab el bonic sòu anual de 1.825 pessetes, la plassa d'inspector d'arbitris d'aquest Ajuntament, un senyor que's diu Josep Figueras Blanch.

Precisament els mateixos apellidos de don Pere Figueras Blanch, actual regidor lerroxista.

Ja es casualitat, ¿no troben?

Casualitat o nepotisme.

Com a vostès els sembli millor.

□

DURANT alguns dies ha corregut el rumor de que les eleccions municipals que, ab arreglo a la llei, han de verificarse el dia 12 de Novembre, s'aplassaven.

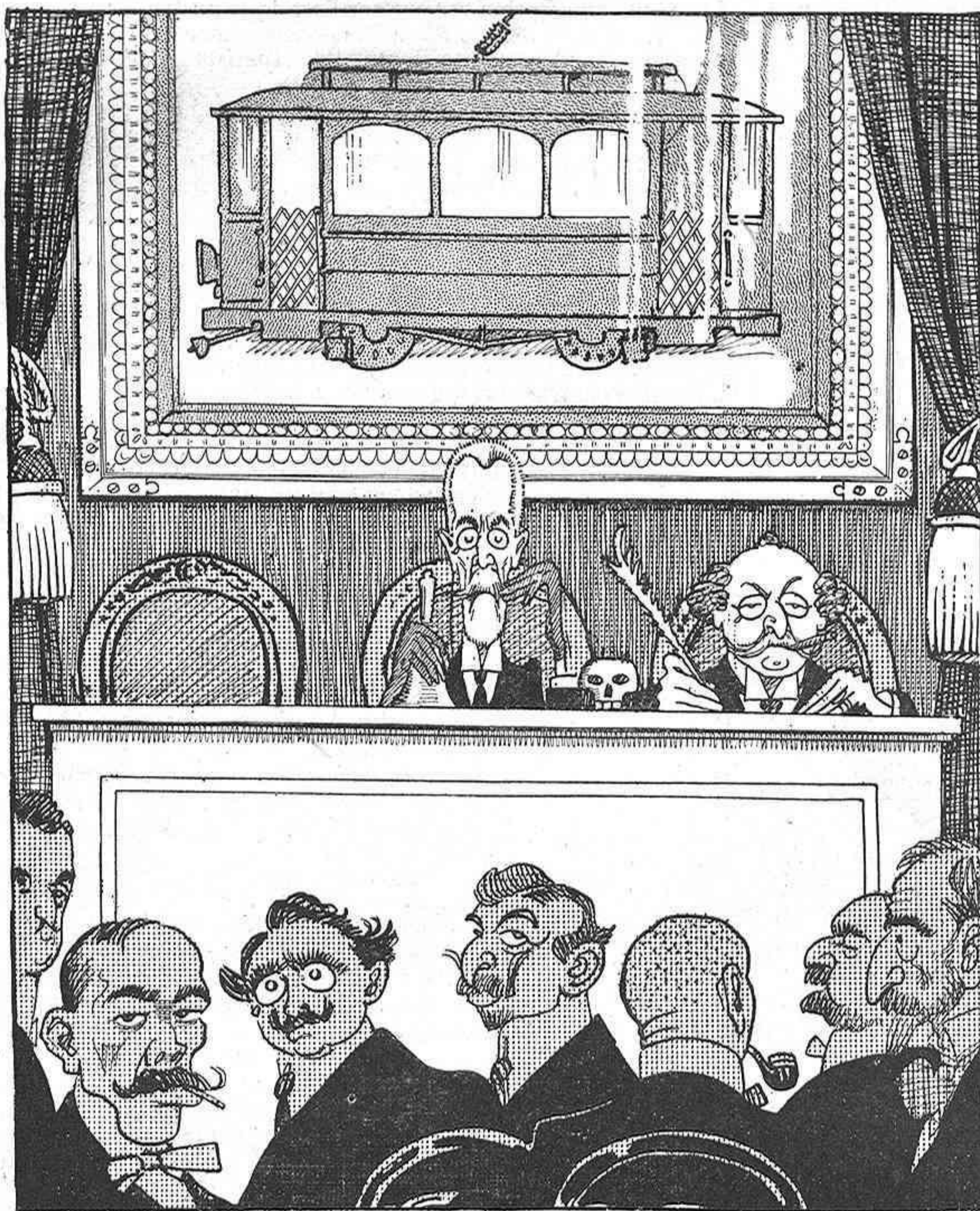
Y, es clar, mentres els regidors que a ultims d'any hauran de cessar estaven d'allò més contents, els aspirants que pel Novembre confien en ser elegits se mostaven horrorosament tristos.

~

RECORD DEL BALL DE TRAJOS TRANSPARENTS

—Ja ho es, ja, de transparent el teu, però jo, la veritat, encara li trobo poc...
—Poc, dius?... Tant ho fossin els vostres negocis de l'Ajuntament!...

ASSOCIACIÓ DE LA PREMPSA

—En nom de l'Anònima de Tramvies, queda oberta la sessió.

Però, fetes les degudes averiguacions, la notícia sigué rectificada, y s'adquirí la seguretat de que les eleccions s'efectuaren en la fetxa senyalada per la llei.

Y, naturalment, de cop va canviar l'expressió de les cares.

Els pretendents a la concejalia recobraren el bon humor, y els regidors que acaben el 31 de Desembre varen tornar a entristirse.

¡Tot per un carrec gratuit que no dona més que disgustos!...

DIU que'l tret engegat diumenge passat contra la bandera de l'U. F. N. R. va sortir d'un urinari.

Vetaquí un detall que no m'ha extranyat gens.

Volen un lloc més adequat que un urinari pera amagarshi els valents de la colla de l'amigo?

ELS lerroxistes de Badalona organisen uns Jocs Florals radicals.

En Vinaixa ha ofert premis en metalic.

En metalic?... Oh, ja, ja...

Per lo que li costen!

Tothom sab que es un regidor dels *metalúrgics*.

UN dels que més se distingiren en destorbar el mitin del diumenge va ser el diputat provincial senyor Guerra.

Y's comprèn.

Els discursos anaven tots contra la guerra...

Ell no podia permetre que se li ataqués el seu popular apellido.

□

UN pintor dels mediocres té exposat a Belles Arts un desnú de senyora.

Y vetaquí que, l'altre dia, s'alabava ell mateix, en un rotllo d'amics.

—Davant del meu quadro s'hi aturen més admiradors!...

—Ah, sí?... Y et pregunten el preu?

—No, el preu no... Me pregunten si sé la direcció de la modelo.

□

DEL llibre «Pessigolles fines»:

Un estudiant, després de sis mesos d'ausencia, se presentà a una porteria ab l'intent de demanar la filla del porter, trobantse ab la desagradable sorpresa de que la noia tenia el ventre molt crescut.

—Què se li oferia, senyoret?—li diu la mare.

—No... res...—fa el xicot, tot torbat.

—Volia fer tractes pera un pis, però dèu estar llogat, perquè veig que ja hi han portat els mobles...

□

EN un poblet de montanya:

—Y de què viviu la gent d'aquesta terra?—pregunta un estiuejador a l'hostalera.

—Ai, pobrets!—respon la bona dòna. A l'hivern vivim del porc y a l'estiu... dels forasters.

□

EN TRE captaires, a la porta de la Catedral:

—Quan acostumes a fer, tu, cada dia?

—Dèu ralets.

—No més que dèu rals?... Jo no ho donaria pas per dos duros, si tenia la sort de ser tan esguerrat com tu!...

□

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:

Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de suscripció:

Fòra de Barcelona,
cada trimestre:

Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

ACABA DE SORTIR

DEL BORN AL PLATA

UN VOLUM D'UNES 300 PLANES: PTES. 1

VAN PUBLICATS DE L'EDICIÓ POPULAR

Anant pel món. (2. ^a edició)	Ptes. 1
El mistic. (2. ^a edició)	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Morera. (2. ^a edició)	> 1
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2. ^a edició)	> 1
El bon policia.	> 1
Monolegs.	> 1
La bona gent.	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler).	> 1
El pati blau.	> 1
El poble gris.	> 1 (Agotada)
La mare. (3. ^a edició). (Quinzè miler).	> 1
La «merienda» fraternal. (Quart miler)	> 1
L'Alegria que passa.	> 1 (Agotada)

L'heroe.	Ptes. 1
Llibertat!	> 1
La fira de Neuilly	> 1
Els savis de Vilatrista.	> 1
L'auca del senyor Esteve.	> 1
L'hereu Escampa	> 1
En Tartarin als Alps	> 1
La llei d'herencia.	> 1
Aucells de pas.	> 1
La Intellectual	> 1
El redemptor	> 1
Cors de dona	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«allvio»	> 1
El daltabaix	> 1
El titella prodig	> 1
La nit de l'amor	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge).	> 1

NOVETAT

PESSIGOLLES FINES

Anècdotes salades y acudits picants

sobre les dones y l'amor

Preu: 2 rals

EDGARD POE

OBRA NUEVA

CUENTOS FANTÁSTICOS

Ilustraciones y cubiertas de GEORGES VILLA — Ptas. 4

Les cent millors poesies de la llengua catalana

triades per

ERNEST MOLINÉ Y BRASÉS

Preu: UNA pesseta

C. Baudelaire

Vida anecdòtica

y pintoresca

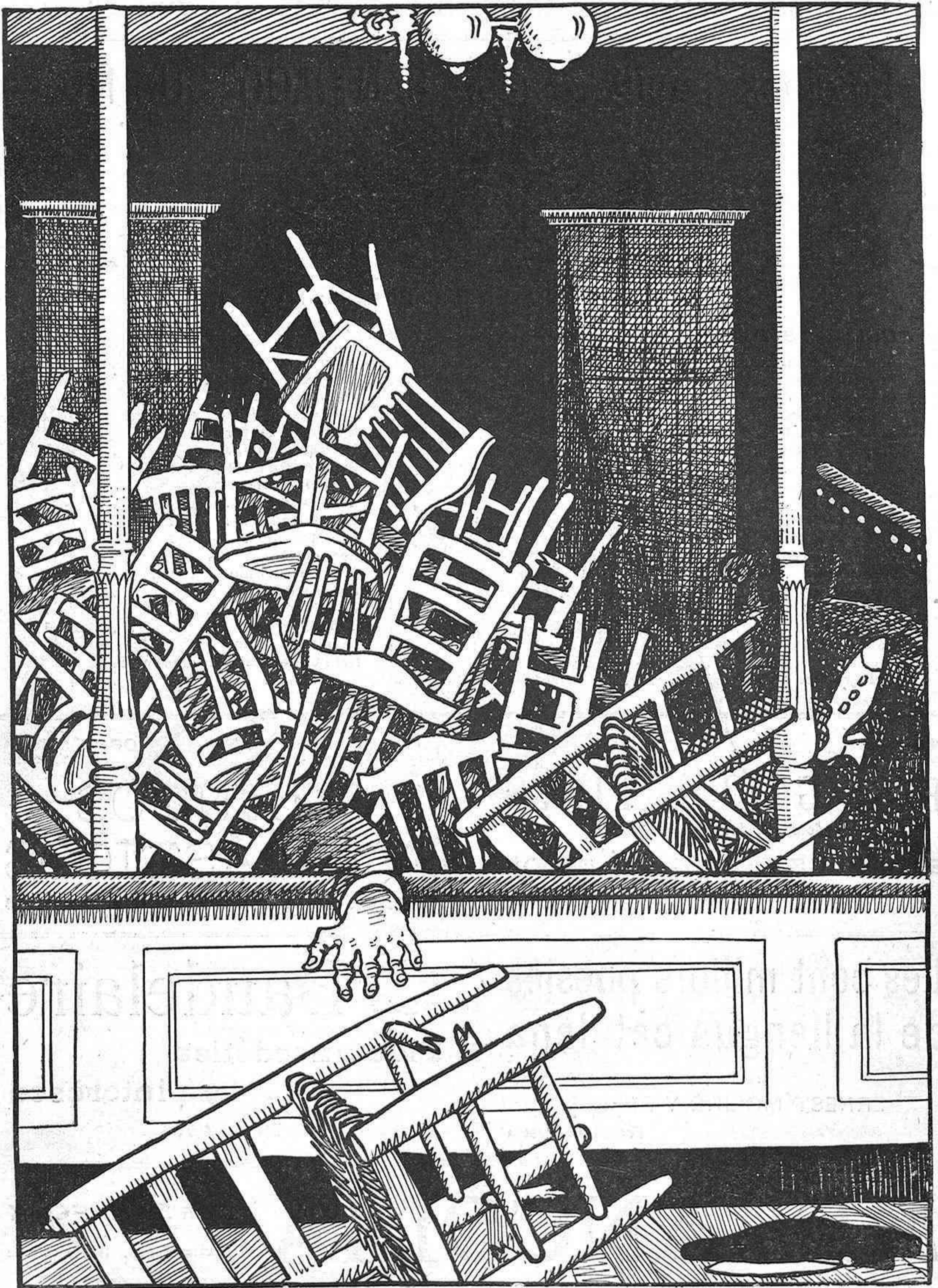
Ptas. 2'75

MELANCOLÍA

FOR BONAFOUX

== Ptas. 3'50 ==

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral per certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

POBRES VALENTS!

Passió y mort d'una dinastia pinxesca.